

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Deres ref.
200604582 ES
GGK/AME

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
06/01008-2 /gs

29. september 2006

**HØRINGSUTTALELSE - KRIMINALISERING AV VISSE
FORBEREDELSESHANDLINGER TIL SEKSUELLE OVERGREP MOT
MINDREÅRIGE - GROOMING**

Datatilsynet viser til høringsbrev av 29.06.2006 med forslag om ny bestemmelse i straffeloven om kriminalisering av visse forberedelseshandlinger til seksuelle overgrep mot barn.

Det er prisverdig at man fra politisk hold søker å finne virkemidler for å forhindre at seksuelle overgrep mot barn skjer. Datatilsynet erkjenner at nye virkemidler må søkes og tas i bruk i takt med den teknologiske utviklingen. Datatilsynet deler imidlertid de betenkeligheter som fremgår av professor dr. juris Erling Johannes Husabøs presentasjon som er vedlagt høringsbrevet. I tillegg har Datatilsynet en del kritiske merknader til forslaget, og på bakgrunn av disse, er Datatilsynet av den oppfatning at forslaget bør utredes bedre før eventuelle lovendringer forelegges Stortinget.

Hvilke virkemidler/etterforskningsmetoder skal politiet ha til rådighet?

I et personvernperspektiv er det mest interessante spørsmålet hvilke virkemidler som følger med straffebudet dersom det blir iverksatt. Eller sagt på en annen måte – hvilke etterforskningsmetoder skal politiet ha til rådighet for å oppnå målet med bestemmelsen? Utkast til ny straffebestemmelse er ikke eksplisitt knyttet til bruk av teknologiske hjelpemidler. I høringsbrevet går det imidlertid klart frem at man ønsker å utforme en straffebestemmelse som er effektiv i forhold til bruk av internett og andre elektroniske kommunikasjonsmidler. Dette reiser i sin tur spørsmålet om hvor langt man skal kunne tillate inngrep i privatliv og korrespondanse. Som kjent oppstiller den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonens artikkel 8 et særlig vern mot inngrep her. Det hadde vært en fordel om høringsbrevet kunne gitt en oversikt over hvilke virkemidler/etterforskningsmetoder som er relevante for politiet for å kunne iverksette den foreslåtte lovbestemmelsen.

Et problem som trekkes frem i høringsbrevet er at barn ikke forteller foreldrene sine om møter med mennesker de har ”truffet” via internett. Å lete etter en gjerningsperson som har til hensikt å begå overgrep, kan fort resultere i en type overvåkning som rammer mange uskyldige.

Slik forslaget til bestemmelse er utformet, er det foreslått en strafferamme på ett år. Det er begrenset hvilke metoder politiet kan benytte seg av for forbrytelser med såpass lav strafferamme, og Datatilsynet advarer mot at bestemmelsen kan få preg av å bli en ”symbol-bestemmelse” uten reell virkning i samfunnet.

Dersom politiet er tenkt tilført andre virkemidler/etterforskningsmetoder som en konsekvens av lovforslaget, mener Datatilsynet at disse må presenteres samtidig. På den måten vil både høringsinstanser og lovgiver bedre kunne forstå rekkevidden av forslaget.

Manglende dokumentasjon av behov

Datatilsynet savner en konkret dokumentasjon som beskriver problemets omfang. Det er riktignok vist til enkelte spørreundersøkelser der barn og unge er blitt spurt om ulike forhold rundt bruk av internett og andre elektroniske kommunikasjonsmidler, men det er likevel ikke tilstrekkelig for å dokumentere behovet for lovforslaget.

Gjerningsbeskrivelsen i forslaget er en beskrivelse av helt dagligdagse handlinger som – ytre sett - ikke har noe med en kriminell handling å gjøre. Samfunnet bør ha meget gode grunner for å innføre bestemmelser der enkeltpersoners antatte hensikter kan straffes.

Andre mulige virkninger av lovforslaget

Slik Datatilsynet ser det, er det største problemet knyttet til barn og unges bruk av elektroniske kommunikasjonskanaler at svært mange foreldre/foresatte ikke har tilstrekkelig kunnskap om hva som faktisk foregår. I så henseende er det på dette området samfunnet bør legge inn hovedressursene, og slik bidra til å forhindre at overgrep skjer.

En aktiv lovgivningspolitikk på dette området *kan* også ha den virkning at foreldre/foresatte gis et inntrykk av at ”noen andre” passer på barnet mitt når det beveger seg i den elektroniske verden noe som igjen kan bidra til å redusere foreldres nødvendige involvering i barnas bruk av elektronisk kommunikasjon.

Avsluttende merknader

I høringsbrevet reiser departementet spørsmål om hvilke krav det skal stilles til møtet som vilkår for straffeansvar herunder om møte mellom barn og potensiell overgriper er gjennomført uten samtykke fra foreldre/foresatte (høringsbrevet kap. 4.2.1.4).

Datatilsynet har vanskeligheter med å akseptere premissene for denne problemstillingen. Det fremstår som lite realitetsorientert at barn og ungdom skal inngå avtaler med sine foreldre om hvem de skal få treffe og ikke treffe. Som kjent er tradisjonen med anstand for lengst avvirket i vår kulturkrets. Det ville også fortone seg

som nokså underlig om en person som ellers oppfylte vilkårene for straffansvar at dette ikke skulle gjelde fordi offerets foreldre hadde samtykket til møtet.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Guro Slettemark
seniorrådgiver